

Ενεργειακές σχέσεις Ρωσίας - Ε.Ε: συμπεράσματα και προβληματισμοί (Στασινόπουλος Σπυρίδων, ΜΑ Διεθνών και Ευρωπαϊκών Οικονομικών Σπουδών)

/ [Πεμπτουσία](#)

[Προηγούμενη δημοσίευση: <http://www.pemptousia.gr/?p=165058>]

6.ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ -ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

Η μελέτη μια μεγάλης συλλογής πληροφοριών, στοιχείων, δεδομένων και μιας σειράς αναλύσεων πάνω στην ενεργειακή πολιτική τόσο της Ρωσίας, όσο και της ΕΕ, αποτελεί μια δύσκολη και χρονοβόρο διαδικασία. Η μοντέρνα φύση του θέματος με τις συνεχόμενες αλλαγές στις πολιτικές, λόγω εξωγενών παραγόντων στο διεθνές σκηνικό, προκαλεί σίγουρα ενδιαφέρον για μελέτη αλλά και δυσκολία στον εντοπισμό των ουσιαστικών στοιχείων του θέματος και των συμπερασμάτων που μπορούν να εξαχθούν. Η βιβλιογραφία πολυποίκιλη, γεμάτη με διαφορετικές απόψεις-θεωρήσεις για το σήμερα και το αύριο των ενεργειακών σχέσεων αλλά και με αναφορές σε μελλοντικά αποτελέσματα που όμως ακριβώς επειδή αναφέρονται στο μέλλον προκαλούν κάποιο βαθμό αβεβαιότητας. Συμπεράσματα, μπορούν να εξαχθούν μέσα από όσα έχουν προσεγγιστεί στην πορεία της εργασίας σχετικά με την διμερή σχέση πάνω στο ενεργειακό πεδίο.

Πρώτον πρόκειται για μια οικονομική - διπλωματική σχέση δύο πολιτικών οντοτήτων με διαφορετικά χαρακτηριστικά η κάθε μία, που στηρίζεται στην αλληλεξάρτηση. Και οι δύο πλευρές προσβλέπουν σε οφέλη που στηρίζονται στην άλλη πλευρά. Η ενεργειακή παραγωγή της Ρωσίας καλύπτει σε μεγάλο ποσοστό την ζήτηση για ενέργεια στην ΕΕ ενώ η ενεργειακή «βιομηχανία» της Ρωσίας αναμένει από τον μεγαλύτερο εταίρο της την Ε.Ε να παραμείνει σε αυτή την σχέση της εταιρικής και να μην παρεκκλίνει. Η άποψη που αναφέρει, πως πάρα τις δυσκολίες των τελευταίων χρόνων, οι δύο πλευρές δεν πρόκειται να διακόψουν ριζικά ή έστω σε μεγάλο βαθμό την ενεργειακή τους εξάρτηση, είναι κάτι που έχει λογική και μπορεί να στηριχτεί ως κύριο συμπέρασμα. Τα στατιστικά στοιχεία που έχουμε αναφέρει, δείχνουν πως αυτή η εξάρτηση είναι ιδιαίτερα μεγάλη και για να εξαλειφθεί θα πρέπει να περάσει μεγάλο χρονικό διάστημα και να παρθούν ριζικές αποφάσεις που θα θέσουν σε κίνδυνο την οικονομία και των δύο χωρών. Από την στιγμή, που ο αναδυόμενος ενεργειακός παράγοντας στηρίζει την παραγωγή και κατανάλωση, κρίνεται αμφίβολο οι δύο πλευρές να προχωρήσουν σε αυστηρές κυρώσεις ή πρακτικές που θα θέσουν σε κίνδυνο το οικονομικό τους οικοδόμημα. Οι εναλλακτικές λύσεις που και οι δύο πλευρές αναζητούν τόσο με την προώθηση ανάπτυξης άλλων μορφών ενέργειας αλλά και με την στροφή τους σε άλλες αγορές, δεν είναι βέβαιο πως θα αποφέρουν παρόμοια αποτελέσματα με αυτά που περιγράφονται ποσοτικά παραπάνω. Και σε αυτό το επιχείρημα απαιτείται χρόνος για να διαπιστωθεί κάποια διαφορά και να γίνει η όποια σύγκριση.

Η αβεβαιότητα, γενικώς, χαρακτηρίζει την ενεργειακή πολιτική και όποια πολιτική στηρίζεται σε μακροπρόθεσμα σχέδια δράσης. Η Ρωσία και η ΕΕ έχουν διαμορφώσει και συζητήσει μέσα στο θεσμικό πλαίσιο δράσης, αυτόνομα ενεργειακά προγράμματα μέχρι και το 2050, ενώ από κοινού στον ενεργειακό διάλογο έχουν τοποθετήσει ένα χάρτη πορείας συνεργασίας μέχρι το 2050. Από την στιγμή που ο ενεργειακός παράγοντας στηρίζεται εν πολλοίς στο τομέα των επενδύσεων, ο κίνδυνος οι προβλέψεις για πολιτικές, μέτρα, συμφωνίες σε χρονικό ορίζοντα τόσο μακρύ να διαψευστούν, είναι ιδιαίτερα ορατός. Ο χάρτης πορείας που συζητούν οι δύο πλευρές αφορά δεδομένα που επρόκειτο να φανούν μέσα στην πορεία του χρόνου αλλά σε κάθε περίπτωση δεν είναι σίγουρο πως θα έλθουν. Σε αντιπαράθεση, η φύση των επενδύσεων είναι τέτοια που στηρίζεται σε προβλέψεις, όμως οι ενστάσεις εγείρονται κυρίως για το χρονικό ορίζοντα που έχει τεθεί. Πιθανόν πιο μεσοπρόθεσμα σχέδια δράσης, με λιγότερους στόχους και ζητήματα από αυτά, που περιγράφονται στις εκατοντάδες σελίδες των αναφορών(reports) των κοινών οργάνων που εργάζονται πάνω στο θέμα να προκαλούσε μια μεγαλύτερη ασφάλεια στον ιδιωτικό παράγοντα που συμμετέχει ενεργά στο ζήτημα της παραγωγής και μεταφοράς ενέργειας.

Αυτό που επιπλέον προκύπτει από την βιβλιογραφία είναι πως στα ενεργειακά προγράμματα και των δύο πλευρών, τα κύρια σημεία εντάσσονται σε ένα όμοιο πακέτο μεταρρυθμίσεων – πρακτικών. Πιο συγκεκριμένα γίνεται συνεχώς λόγος για την μείωση εκπομπής αερίων του θερμοκηπίου, για αποδοτικότερη παραγωγή ενέργειας, βελτίωση των τεχνολογικών δομών με συνεχόμενη ενημέρωση πάνω στην εξειδίκευση, προστασία του περιβάλλοντος, σύμφωνα με τη διεθνή νομολογία. Η Ρωσία ως πρώτη δύναμη που άρχισε να ασκεί ενεργειακή πολιτική, έχει δημιουργήσει ένα θεωρητικό και πρακτικό πλαίσιο θεμάτων, το οποίο και ακολουθεί η Ε.Ε. Η ανταλλαγή πληροφοριών και τεχνογνωσίας μεταξύ ειδικών αναλυτών, επιστημόνων, επιχειρηματιών, πολιτικών προσώπων τόσο σε υψηλό επίπεδο πολιτικής, όσο και σε συνεντεύξεις, forum εκπροσώπων του ιδιωτικού παράγοντα, μπορεί να επιφέρει διαφορετικά αποτελέσματα από αυτά που σε πρώτη ανάγνωση παρουσιάζονται.

Η σύμπραξη Ευρωπαϊκών εταιρειών ενέργειας μαζί με τις ισχυρές κρατικές Ρωσικές εταιρείες, γίνεται στην βάση βελτίωσης της ενεργειακής αποδοτικότητας και παραγωγής σε μια πορεία εμβάθυνσης της συνεργασίας των δύο πλευρών. Όμως για την Ρωσική πλευρά που αποτελεί πρωτοπόρο στο ζήτημα, εγείρεται κίνδυνος μέχρι το 2050 που αποτελεί κομβικό σημείο για την ενέργεια, να έχει ισάξιους αντιπάλους στην παραγωγική διαδικασία και όχι μόνο. Γερμανικές ή Γαλλικές εταιρείες για παράδειγμα που τώρα βρίσκονται σε πρώιμο στάδιο σε

αναλογία με την Gazprom θα επιτύχουν μια ραγδαία άνοδο μέσα από την γνώση και την πληροφόρηση που στο μέλλον, θα τις καταστήσει πλήρως ανταγωνιστικές απέναντι στην Ρωσική δύναμη, κάτι που δεν επιθυμεί η Ρωσία, όπως δηλώνουν και τα μακράς διάρκειας συμβόλαια που υπογράφει η Gazprom. Αυτή η συλλογιστική στηρίζεται και στην φανερή πρόθεση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής να διαμορφώσει μια ενιαία ευρωπαϊκή αγορά ενέργειας, ιδιαίτερα ισχυρή και πλήρως ανταγωνιστική απέναντι σε παραδοσιακές δυνάμεις.

Ο τρόπος που προσπαθεί η κάθε πλευρά να ασκήσει ενεργειακή πολιτική είναι διαφορετικός. Η ΕΕ αποτελεί μια ένωση 28 διαφορετικών κρατών, αποτελώντας την οντότητα που προσπαθεί να συγκεντρώσει τα διαφορετικά συμφέροντα των εθνικών κυβερνήσεων και να παράξει μια πολιτική ή σε τελική ανάλυση μια συνολική θεώρηση ενός ζητήματος. Στην αντίπερα όχθη, η Ρωσία είναι πλέον ένα κράτος, μια δύναμη που σε ό,τι κάνει έχει μια πολιτική αρχή, η οποία και αποφασίζει αναλόγως στο τι θα πράξει.

Η συνεκτικότητα και ο συγκεντρωτισμός που παρουσιάζει η Ομοσπονδία της Ρωσίας, είναι αναμφίβολα, βασικές αιτίες που η Ρωσία αποτελεί ένα τόσο ισχυρό κράτος σε πολιτικό και οικονομικό επίπεδο. Αυτό μεταφέρεται και στο ενεργειακό πεδίο. Η «ηγεμονική» της θέση στον τομέα της ενέργειας αλλά και στην περιοχή της Αν. Ευρώπης και της Ευρασίας, όπως είδαμε σε προηγούμενη ενότητα την οδηγεί στη λήψη αυστηρών μέτρων και πρακτικών με στόχο να πιέσει κυβερνήσεις για να ωφεληθεί η ίδια και να εδραιώσει την κυριαρχία της. Πολλές φορές μέτρα, όπως παύση εργασιών στην κατασκευή αγωγών και άλλων έργων υποδομής, διακοπή ενεργειακού εφοδιασμού σε μια χώρα πλήρως εξαρτημένη στα Ρωσικά αποθέματα, κρίνονται σε κάθε περίπτωση ιδιαίτερα αυστηρά και προκαλούν έντονες αντιδράσεις από υπόλοιπες χώρες. Τέτοια μέτρα η Ρωσική πλευρά κατά το παρελθόν, έχει χρησιμοποιήσει και για αυτό κατηγορείται με επίσημο τρόπο και από την Ε.Ε για κινήσεις αθέμιτου ανταγωνισμού που βλάπτουν τις διμερείς σχέσεις.

Η επιθετική πολιτική της Ρωσικής πλευράς, έρχεται σε αντιδιαστολή με την διαδικασία που η Ε.Ε προσπαθεί να συγκροτήσει ενεργειακή πολιτική. Μέσα από τον αρμόδιο Επίτροπο Ενέργειας, το Συμβούλιο και το Κοινοβούλιο της ένωσης, τα κράτη μέλη συνέρχονται και μέσα από τον διάλογο προσπαθούν να εξάγουν αποτελέσματα προς όφελος της ένωσης. Ο δημοκρατικός χαρακτήρας που διακατέχει τις ευρωπαϊκές διαδικασίες, ιστορικά έχει παρουσιάσει σημαντικά αποτελέσματα προς την ευρωπαϊκή ολοκλήρωση και αποτελεί το βασικό εργαλείο επίτευξης των κοινών στόχων για την ενεργειακή πολιτική. Η Ε.Ε προσπαθεί μέσα από την συνεργασία να πείσει τα κράτη -μέλη προς μια κοινή πολιτική που θα είναι

προς όφελός τους.

(συνεχίζεται)